

Midt-Telemark kommune

Plan for et trygt og godt skolemiljø

2025

Forord

Alle barn og unge har rett til et trygt og godt skolemiljø. Skolene i Midt-Telemark skal være fri for alle former for krenkende atferd, og skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring. Skolene i Midt-Telemark lære barn og unge å mestre sitt eget liv og sin egen psykiske helse, ta sosialt ansvar og vise medborgerskap. Elevene i Midt-Telemark skal være:

- **trygge på at de voksne vil dem vel, ser dem og passer på**
- **rause ved å inkludere alle, ta vare på hverandre og skolemiljøet**
- **modige ved å stå opp for seg selv, hjelpe en venn og tørre å heve sin røst**

Dette dokumentet gir føringer for hvordan skolene i Midt-Telemark skal arbeide for å skape et trygt og godt skolemiljø (kap. 12 i opplæringsloven), håndtere krenkelser og mobbing. I dette arbeidet er det tre viktige forutsetninger:

- **skolene driver et aktivt og systematisk arbeid for å fremme et godt skolemiljø**
- **alle voksne på skolen har plikt til å følge med, undersøke, gripe inn, varsle og sette inn tiltak når de får mistanke om eller kjennskap til krenkelser**
- **skolen og hjemmet har god kommunikasjon**

Alle elever og foreldre i skolene i Midt-Telemark skal møte voksne som har vilje, kompetanse og mot til å gjøre sitt ytterste for å skape et trygt og godt skolemiljø. De skal også oppleve å bli tatt på alvor når de har en bekymring. Denne planen legger rammene for hvordan skolene i Midt-Telemark skal arbeide med et trygt og godt skolemiljø for alle elever.

Innhold

Forord	1
Verdigrunnlag, rettigheter og formål	3
Barns rettigheter til å påvirke og til å ha det trygt og godt	3
Skolenes systematiske arbeid med forebygging og håndtering	4
Fremme et trygt og godt skolemiljø	5
God ledelse av et godt profesjonsfelleskap	5
God klasseledelse med positive relasjoner	5
Sosial og emosjonell læring	5
Elevmedvirkning/Lytte til elevens stemme	5
Skole-hjem-samarbeid.....	6
Fritid	6
System for å følge med	6
Systematisk observasjon	7
Kartlegginger av skolemiljøet	8
Elever som bidrar til et trygt og godt skolemiljø	8
Digital samhandling mellom elever	8
Elever som ikke er til stede på skolen	8
Gjenopprette et trygt og godt læringsmiljø	9
Når voksne krenker	10
Egnede tiltak med effekt	10
Elevens medvirkning og beste.....	11

Verdigrunnlag, rettigheter og formål

Grunnskolen verdigrunnlag er forankret i opplæringsloven og i gjeldende læreplan. Der beskrives grunnsynet som skal prege den pedagogiske praksisen i hele grunnopplæringen. I arbeidet med trygt og godt skolemiljø vil det være spesielt viktig å jobbe med. Formålsparagrafen sier: «*Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne mesitre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet*». Det betyr at skolen skal legge til rette for at alle elever får realisere sitt potensial – til beste for seg selv og fellesskapet. For å delta i framtidig arbeids- og samfunnsliv på en god måte, må alle barn og unge trene og utvikle sosiale ferdigheter for dette. Sosiale ferdigheter utvikles gjennom erfaring og samhandling, og skolen er en sentral arena for trygg læring og sosial utvikling. Anledning til prøving, feiling og læring gjennom veiledning i trygge omgivelser er en viktig forutsetning for framtidig positiv deltagelse i samfunnet.

Barns rettigheter til å påvirke og til å ha det trygt og godt

I arbeidet for et trygt og godt skolemiljø er anerkjennelse av barn og unges opplevelse og medvirkning et grunnleggende prinsipp. Barn skal bli tatt på alvor av profesjonelle voksne som tar ansvar for å følge opp saken når de forteller om hvordan de har det.

Barns rett til å ha det trygt og godt ligger i opplæringslovens kapittel 12: § 12-2. *Retten til eit trygt og godt skolemiljø. «Alle elevar hart rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar, helse, inkludering, trivsel og læring».*

Læreplanens overordnede del kapittel 2.1 Sosial læring og utvikling sier blant annet at «*Alle skal lære å samarbeide, fungere sammen med andre og utvikle evne til medbestemmelse og medansvar. Elevane og hjemmet har også et ansvar for å bidra til et godt fellesskap og miljø. Slik den enkelte elev bidrar til fellesskapet på skolen, bidrar fellesskapet til den enkeltes trivsel, utvikling og læring.*»

FNs barnekonvensjon gir barn grunnleggende menneskerettigheter. Barnekonvensjonen har fire sentrale prinsipper som skal være førende for arbeid med barn:

- Barns rett til vern mot diskriminering (artikkel 2)
- Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn (artikkel 3)
- Retten til liv og plikten til å sikre utvikling (artikkel 6)
- Barns rett til å bli hørt (artikkel 12)

Midt-Telemark kommunes verdier er raushet. Barn og unge i Midt-Telemarksskolen skal møte åpne voksne som er ærlige og lyttende og som viser at de respekterer, tror på og bryr seg om barn og unge. De skal møte voksne som har mot til å ta barn og unge med på avgjørelser og få tilbakemelding fra dem, og mot til å handle dersom de ser at noen ikke har det bra. Da får vi trygge, rause og modige barn og unge. Disse rettighetene og verdiene ligger til grunn for arbeidet med å utvikle Midt-Telemarksskolen til et godt faglig og sosialt læringsfellesskap.

Skolens systematiske arbeid med forebygging og håndtering

Å opprettholde og videreutvikle trygge og gode skolemiljøer krever et kontinuerlig og systematisk arbeid. Med kontinuerlig menes at det systematiske arbeidet må være en rød tråd i skolens arbeid, og ikke bare noe som gjøres når det oppstår ubehagelige situasjoner eller ved oppstarten av et nytt skoleår. Arbeidet skal drives hele tiden, gjennom hele skoleåret.

Det systematiske arbeidet skal være gjennomtenkt og planmessig. Planene og rutinene må være innarbeidet og må følges av personalet når det jobbes med saker som vedrører det psykososiale miljøet til elevene. Skoleledelsen har det overordnende ansvaret for den daglige oppfølgingen av skolens systematiske arbeid. Skolens ledelse ved rektor og assisterende rektorer, følger med og har ansvaret for at det systematiske arbeidet er aktivt, systematisk og planmessig.

Det systematiske arbeidet er tredelt:

- Arbeidet med å *fremme trygge og gode skolemiljøer* er en del av den ordinære pedagogiske praksisen på en skole og er ofte universelle tiltak som kommer alle elevene til gode.
- Skolen må ha et *system for å følge med i skolemiljøet* for å forebygge og minske risikoen for at krenkelser skjer.
- Skolen har ansvar for å *gjenopprette et trygt og godt skolemiljø*, hvis det oppleves utrygt for eleven.

Fremme et trygt og godt skolemiljø

Et trygt og godt skolemiljø beskytter mot mobbing og andre krenkelser. En forutsetning for å kunne skape et trygt og godt skolemiljø, er et kontinuerlig og systematisk forebyggende arbeid med felles fokus og tilnærming. Det er flere faktorer som fremmer og opprettholder dette:

God ledelse av et godt profesjonsfelleskap

Alle ansattes holdninger til og kompetanse om elevenes skolemiljø er avgjørende for om skolen lykkes i arbeidet. Skoleledelsen har ansvar for å sørger for at dette utvikles. Skoleledelsens arbeid er også en forutsetning for at skolemiljøarbeidet er systematisk, kontinuerlig og kunnskapsbasert. Effektiv håndtering av både system- og enkeltsaker bidrar også til å bygge et trygt og godt læringsmiljø for alle. Det er også skoleledelsens ansvar å legge til rette for at den enkelte ansatte opplever trygghet og forutsigbarhet i arbeidet. Dette bidrar til elevenes læringsmiljø.

God klasseledelse med positive relasjoner

Et trygt og godt skolemiljø påvirkes av fellesskapet rundt hver enkelt elev. God klasseledelse handler om å bygge gode klasser/grupper til å fungere godt sammen. Dette skapes gjennom valg av faglig fokus, fellesskapsfremmende undervisningspraksis, og å være gode rollemodeller. Gode rutiner og gode strukturer danner en ramme som gode relasjoner kan utvikle seg innenfor. God ledelse av barn i SFO kjennetegnes av en tydelig regi og struktur på innhold og form på aktivitetene

Sosial og emosjonell læring

Det er skolens oppgave å utvikle barn og unge, både faglig og sosialt, og hjelpe dem til å mestre livet og delta i sosiale fellesskap med andre. Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk med å skape en positiv skolekultur. I en positiv skolekultur viser elevene omsorg for hverandre og det kommuniseres tydelig at krenkelser og mobbing ikke er tillatt. Tiltakene for en positiv skolekultur gjelder både i skolen og i SFO. Å være bevisst barnas ulike temperament og sårbarheter og bruke disse som utgangspunkt for å hjelpe dem med å utvikle sosial og emosjonell kompetanse, er en av skolens hovedoppgaver. Det skal være et systematisk arbeid for å utvikle elevenes sosiale og emosjonelle ferdigheter. I Midt-Telemark kommune bygges dette gjennom blant annet elementer fra Sammen mot, COS-P, «Trygghetssirkelen», MOT og Mitt Valg.

Elevmedvirkning/Lytte til elevens stemme

Elevene selv er viktige i arbeidet med å utvikle et godt skolemiljø. De må ha en aktiv rolle i det forebyggende arbeidet, både klassevis og gjennom elevrådet. Elevrådet skal ikke bare orienteres om skolens plan for et trygt og godt skolemiljø, men også få et eierforhold til den, slik at de kan delta i utforming av tiltak for skolemiljøet. Det er viktig at arbeidet foregår både i skole- og i SFO-tiden.

Skole-hjem-samarbeid

Når skolen og hjemmet samarbeider og formidler de samme verdiene og de samme, positive forventningene til barn og unge, har det en positiv effekt på trivsel og læring. Foreldrene har medansvar for å skape et godt fellesskap mellom barna, men det formelle ansvaret for samarbeidet ligger hos skolen. FAU og SU/SMU skal orienteres om skolens plan for et trygt og godt skolemiljø, få et eierforhold til den og involveres i utformingen av tiltak for skolemiljøet. Foreldremøter er en god arena for å skape samarbeid om et godt skolemiljø. Skolen skal gi regelmessig informasjon om klassemiljøet og formidle at terskelen for å ta kontakt skal være lav.

Fritid

Fritid er en viktig del av elevenes liv. En aktivt deltagende fritid bidrar også til å ha gode sosiale arenaer. Foreldrene er viktige tilretteleggere for at barn deltar på positive fritidsaktiviteter. Sosialt samspill og hendelser på fritiden kan påvirke elevenes skolemiljø. Sosiale medier er en stadig større del av ungdommenes liv. Gaming og sosiale medier utgjør en stor del av barn og unges fritidsaktivitet. Dette er aktiviteter som ofte foregår uten kontakt med voksne. Derfor er det ønskelig med et godt samarbeid mellom foreldrene, skolen og ledere for organiserte aktiviteter. Skolen bør legge til rette for å bygge et godt fellesskap mellom alle voksne rundt barna.

System for å følge med

Alle på skolen har en plikt til å følge med i skolemiljø for å fange opp elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø. Likevel kan dette være vanskelig å fange opp. Elever kan gi uttrykk for dette på ulike måter. Derfor må skolen ha et system som sikrer informasjon fra flere kilder. Et godt system for å følge med gjennom tilstedeværende ansatte, systematiske kartlegginger og gode samtaler mellom barn og ansatte, kan i seg selv være en sterkt forebyggende faktor som bidrar til et trygt og godt skolemiljø. I tillegg vil et godt system for å innhente informasjon fra skolemiljøet også være effektivt dersom enkeltsaker må undersøkes nærmere. Spesielt viktig i et godt arbeid med å følge med er:

Systematisk arbeid:

Et trygt og godt skolemiljø for alle elever er avhengig av kvaliteten i alle ansattes evne til å følge med, observere og håndtere eventuelle konflikter på et tidlig stadium. Et godt system med god rollefordeling og rutiner, bidrar til at alle blir sett og fanget opp på en god måte. Sentralt er også de ansattes kompetanse og trening i å følge med på risikofaktorer i skolemiljøet og å kjenne igjen tegn på mobbing, krenkelser og ekskludering. Det må være en grunnleggende undrende tilnærming til alle elevers skolemiljø hvor de ansatte er til stede i barn og unges lek og samhandling.

Elevsamtaler og medvirkning

Grunnlaget i å følge med er en god relasjon mellom elev og ansatte, spesielt kontaktlærer, og at de ansatte kjenner elevgruppa godt. Dette vil gi de ansatte mulighet til å fange opp signaler tidlig. Det vil også være en lav terskel for å kunne si fra dersom en elev opplever et skolemiljø som ikke er trygt og godt. Fokus på elevmedvirkning i klassen og for den enkelte vil også bidra til dette. Alle skoler har elevsamtaler med jevne mellomrom. En elevsamtale er et nyttig verktøy for å følge med og avdekke om elever har et trygt og godt skolemiljø. De mer systematiske utviklingsamtalene er også en kilde til å følge med og vil bidra til å gi innsikt i elevenes skolemiljø.

Systematisk observasjon

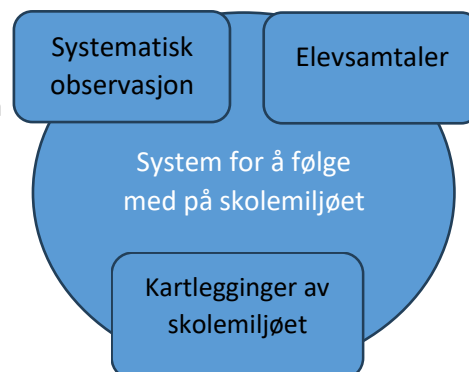
I arbeidet med å sikre et trygt og godt skolemiljø i Midt-Telemark kommune, er systematisk observasjon et sentralt verktøy. Det handler om å følge med på det som skjer i elevgruppene – både på avstand og gjennom positiv involvering – for å forstå hvordan elevene kommuniserer, samhandler og påvirker hverandre. Observasjonene gir innsikt i både gode relasjoner og utfordringer, og gjør det mulig å fange opp mønstre som ellers kan være vanskelige å oppdage.

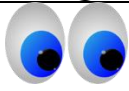

Denne innsikten er avgjørende for å kunne planlegge målrettet veiledning og miljøarbeid, både i fellesskapet og overfor enkeltelever.

Observasjonene bør være en integrert del av skolens praksis, og brukes aktivt i det forebyggende arbeidet.

Overgangssituasjoner, friminutter og dager utenom den vanlige timeplanen er spesielt viktige arenaer for observasjon. Her er det nødvendig med tydelige planer, faste roller og rutiner. Slike strukturer bør utvikles i samarbeid med både ansatte og elever, for eksempel gjennom skolegårdsundersøkelser og dialogmøter. God og tilstedeværende observasjon bidrar til å hindre at konflikter tas med inn i undervisningen, og reduserer behovet for å bruke tid i timene på å håndtere uro.

Alle skoler i Midt-Telemark skal ha en lokal plan for observasjon. Denne skal både fremme et trygt og inkluderende skolemiljø, og sikre at hendelser som truer dette blir oppdaget og håndtert på en god måte.

God observasjon kjennetegnes ved at de ansatte:	
	Er aktive og i bevegelse: De beveger seg rundt for å være tilgjengelige for flest mulig elever, og følger ekstra godt med på steder der det ofte oppstår konflikter.
	Lytter og ser: De følger med på hva som skjer i ulike aktiviteter, og fanger opp både positiv og negativ atferd.
	Deltar positivt: De engasjerer seg i elevenes aktiviteter på en støttende og inkluderende måte.
	Gir ros og anerkjennelse: De legger vekt på å fremheve og oppmuntre god oppførsel gjennom positive tilbakemeldinger.
	Håndterer uønsket atferd rolig og rettferdig: De korrigerer atferd som skader skolemiljøet på en tydelig, rolig og diskret måte – uten å gå inn i diskusjoner, og med fokus på det som faktisk er observert.

Kartlegginger av skolemiljøet

Elevundersøkelsen gjennomføres hvert år og gir viktig informasjon om hvordan elevene opplever læringsmiljøet sitt. I Midt-Telemark kommune ønsker vi å bruke flere verktøy for å få et bredere bilde av trivsel og samspill i klassen. Et eksempel er Spekterundersøkelsen, som gir lærere oversikt over klassemiljøet på en god måte. Verktøyet kan også gi nyttig innsikt i relasjoner som er utfordrende, eller elever som står i fare for å falle utenfor fellesskapet.

Elever som bidrar til et trygt og godt skolemiljø

For at alle elever skal oppleve et trygt og godt skolemiljø, er det viktig at de vet hvordan de selv kan bidra. Dette handler om sosial læring, som er beskrevet i kapittel 2.1 i læreplanen. Elevene skal forstå hva som er god oppførsel, og hvordan de kan være med på å skape et positivt miljø for seg selv og andre.

Det er også viktig at elevene kjenner igjen det som ikke er greit – som krenkelser eller handlinger som skader fellesskapet. De skal vite hvordan de kan si fra, enten direkte til den det gjelder, eller til en voksen hvis det føles vanskelig. Elever som er tilskuere til negative hendelser har stor påvirkning – de kan enten gi oppmerksomhet og aksept, eller bidra til å stoppe det som skjer ved å reagere negativt og korrigere adferden.

Målet er å gi elevene kunnskap og ferdigheter som gjør dem bevisste på hvordan de påvirker skolemiljøet – og hvordan de kan være en positiv kraft i fellesskapet.

Digital samhandling mellom elever

Mye av elevenes daglige samspill skjer digitalt – på meldingsapper, sosiale medier og spillplattformer. Dette foregår ofte uten at voksne har innsyn, og det er i stor grad opp til elevene selv å håndtere situasjoner som oppstår, og å be om hjelp hvis noe blir vanskelig. Derfor er det viktig at både skole og hjem samarbeider om å utvikle god **digital dømmekraft** hos elevene.

Skolen har et ansvar for å snakke med elevene om hvordan man oppfører seg på digitale flater, og hvordan man kan være en god digital medborger. Samtidig er foreldrene viktige støttespillere, og **foreldremøter** er en god arena for å snakke om felles grenser og holdninger til digital bruk i elevgruppen. Når foreldre står samlet, blir det lettere for elevene å forholde seg til tydelige forventninger – både hjemme og på skolen.

Elever som ikke er til stede på skolen

Noen elever er borte fra skolen av ulike årsaker. Ofte er fraværet kortvarig og har en tydelig forklaring. Men det finnes også elever som er borte over lengre tid, eller som har hyppig fravær uten en klar årsak. Selv om fraværet kan være registrert som gyldig, kan det likevel være omfattende og påvirke elevens tilhørighet og trivsel. Disse elevene fanges ikke alltid opp i det daglige arbeidet med skolemiljøet, og derfor er det viktig å følge med på både **omfanget og årsakene til fravær**.

Noen elever er fysisk til stede på skolen, men strever med å være der. Dette kalles **Bekymringsfullt fravær**. Det kan være elever som:

- Blir fulgt inn på skolen av foreldrene
- Møtes av en ansatt i skolegården

- Ofte føler seg dårlige eller har mange "vondter"
- Er engstelige for å skilles fra foreldrene
- Er redde for nye situasjoner eller oppgaver
- Ønsker å ha undervisning adskilt fra resten av klassen

Disse signalene kan være tegn på at eleven har det vanskelig, og det er viktig at både skole og hjem samarbeider for å sette inn tiltak tidlig. Målet er å støtte eleven før fraværet utvikler seg, og sikre at alle elever får mulighet til å være en del av fellesskapet.

Gjenopprette et trygt og godt læringsmiljø

En viktig del av skolens arbeid er hvordan vi raskt og effektivt gjenoppretter et trygt og godt skolemiljø for elever som ikke opplever dette. Når skolen tar enkeltsaker på alvor og setter inn tiltak, skaper det trygghet – ikke bare for den det gjelder, men også for andre elever og foresatte. Måten slike saker håndteres på, bygger tillit og viser at skolen tar ansvar.

Hva er viktig i dette arbeidet?

1. Alle ansatte skal gripe inn og melde ifra ved mistanke

Alle som jobber på skolen har plikt til å gripe inn hvis de mistenker at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger. Det holder at man er urolig eller usikker – da skal det meldes ifra. Det skal alltid meldes ifra hvis en elev eller foresatt sier at skolemiljøet ikke oppleves som trygt og godt. Det er elevens egen opplevelse som er det viktigste. Om eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal saken undersøkes.

2. Ansatte må føle seg trygge

Det kan være krevende å gripe inn, særlig i fysiske eller vanskelige situasjoner. Derfor må skolen sørge for at ansatte får opplæring og støtte, slik at de føler seg trygge. Trening i teknikker for å verne og avverge er viktig. Elevene skal vite at de voksne griper inn når det trengs – og de voksne må vite at de har støtte til å gjøre det.

3. Melding skal følge skolens rutiner

Når mistanke oppstår, skal ansatte følge skolens rutiner for melding. Det er viktig at personalet har en felles forståelse for hva som regnes som alvorlig, og hvordan slike saker skal meldes ifra om raskt.

4. Skolefravær kan være et tegn

Skolefravær kan være et signal om at en elev ikke har det trygt og godt. Det skal meldes bekymring når:

- En elev har én time eller mer med udokumentert fravær.
- En elev har høyt dokumentert fravær.
- En elev kommer for sent tre ganger i løpet av en måned.
- En elev møter opp, men forlater skolen igjen.

5. Undersøkelser som bidrar til innsikt

Rektor skal sørge for at saken undersøkes for å få fram elevens opplevelse og hvilke eventuelle tiltak som er best egnet for å gjenopprette et trygt og godt skolemiljø. Hvordan saken undersøkes er en konkret vurdering som bør gjøres basert på hvem som bør være involvert i saken videre, hvem som har best relasjon til eleven, hva som er best for barnet og hvem som har god kompetanse i lignende saker.

Det er viktig å gjøre undersøkelsene kvalitativt godt ved å bruke flere kilder. Å avdekke og undersøke hvordan en elev har det vil innebære observasjon, kartlegginger og samtaler med eleven. En viktig strategi for å undersøke elevens skolemiljø er elevsamtale. Denne kan foregå på mange måter og det er opp til skolen å vurdere. Ofte er elevens skolemiljø påvirket av mange faktorer og ikke bare en enkelt hendelse. Undersøkelser om en elev har et trygt og godt skolemiljø skal ta utgangspunkt i elevens opplevelse, men skal også sammenstille informasjon fra andre kilder i system for å følge med. Undersøkelsene kan i seg selv være et gjenopprettende tiltak ved å bli tatt på alvor og oppleve anerkjennelse for elevens opplevelse av skolemiljøet. Undersøkelsene skal pågå så lenge saken er aktiv. Før det settes inn tiltak skal det skrives et konklusjonsnotat om hva som har kommet fram i undersøkelsene så langt og hvilke vurderinger skolen har gjort. Dette notatet avgjør om det er grunnlag for å gå videre til å utarbeide en aktivitetsplan.

Når voksne krenker

Dersom det er mistanke om at en ansatt har krenket en elev, meldes dette til rektor på samme måte som ved mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor varsler videre til skoleeier. Skolen skal undersøke for å få belyst de ulike sidene av saken. Det er viktig at den ansatte, etter å ha undersøkt saken tilstrekkelig, gis mulighet til å respondere på påstander om hva som har skjedd. Det avklares etter dette om den ansatte har krenket eller ikke i et eget konklusjonsnotat. Det er viktig at selv om det konkluderes med at den ansatte ikke har krenket en elev, kan fortsatt elevens skolemiljø oppleves som utrygt. Aktivitetsplikten gjennomføres derfor på lik linje som i andre saker.

Egnede tiltak med effekt

Når det er klart at en elev trenger tiltak, er det viktig at både eleven og foresatte er med på å lage og gjennomføre dem. Tiltakene skal ha tydelige mål – vi må vite hva vi prøver å løse. Etter at tiltakene har fått virke en stund, skal de vurderes: fungerer de, og hjelper de eleven med å nå målet?

Målet er som regel at eleven skal føle seg som en viktig del av fellesskapet igjen. Fordi elevens opplevelse av skolemiljøet henger sammen med hvordan andre rundt oppfører seg, må tiltak ofte handle om flere personer. Det kan være tiltak rettet mot eleven selv, mot andre elever, ansatte, eller hele klassen. Noen ganger kan også tiltak utenfor skoletiden være relevante – hjemme eller på fritiden. Skolen kan ikke kreve at slike tiltak gjennomføres, men det er viktig å erkjenne at det som skjer utenfor skolen også påvirker elevens skolemiljø.

Alle tiltak samles i en aktivitetsplan, som skal evalueres og oppdateres helt til eleven har et trygt og godt skolemiljø. Underveis er det viktig å lage tiltak som både eleven, foresatte og skolen tror på – og å avslutte tiltak som ikke fungerer.

I aktivitetsplanen skal det stå hvem som har ansvar for hvert tiltak, og hvor lenge det skal vare. Gjennomføringen skal loggføres i en aktivitetslogg, slik at det blir mulig å evaluere tiltakene på et godt grunnlag.

Saker kan være ulike. Noen er oversiktlige, der én elev blir krenket av en annen. Da må skolen være tydelig på at krenkingen skal stoppe. Samtidig kan det være viktig å se nærmere på hvordan den som krenker har det – også disse elevene har rett til et trygt og godt skolemiljø. Andre saker er mer komplekse og krever tiltak for hele klassen eller grupper av elever. Ofte er det tegn på at det sosiale samspillet ikke fungerer, og da må det jobbes mer systematisk.

Noen saker er svært sammensatte, med utfordringer hjemme, sykdom, livsendringer eller utviklingsforstyrrelser. Flere slike faktorer kan være til stede samtidig. Uansett livssituasjon har eleven rett til et trygt og godt skolemiljø. I slike saker kan det være nødvendig å samarbeide med andre instanser for å få på plass gode og helhetlige tiltak.

Alvorlig skolefravær er ofte et tegn på at noe ikke er som det skal. Det kan skyldes mange ulike forhold, og er ofte et symptom på noe annet. Selv om fraværet ikke alltid betyr at eleven har et utrygt skolemiljø, er det en god grunn til å undersøke. Ved alvorlig fravær skal det lages en aktivitetsplan for å øke elevens tilstedeværelse og sikre et trygt og godt skolemiljø. Selv når fraværet skyldes medisinske årsaker, bør det lages en plan for å koordinere tiltak fra skolen og eventuelt andre instanser.

[Elevens medvirkning og beste](#)

Når skolen skal lage tiltak, er det viktig at eleven får være med og si sin mening. Dette gjelder hele veien gjennom arbeidet med aktivitetsplikten. Tiltakene skal også vurderes ut fra hva som er best for eleven.

Alle elever har rett til å være en del av fellesskapet. Tiltak som hjelper eleven med å bli en viktig del av fellesskapet igjen, er ofte også det som er best for eleven.

I saker der mange er involvert, kan det være vanskelig å balansere hva som er best for én elev med hva som er best for andre elever. Da trengs godt samarbeid og medvirkning fra både elever, foresatte og ansatte – med mål om å styrke fellesskapet for alle.

Vedlegg:

[Skolens rutiner for å fremme et trygt og godt skolemiljø](#)

[Skolens rutine ved mistanke om at elev ikke har et trygt og godt skolemiljø](#)

[Nærværplan for skolene i Midt-Telemark kommune](#)